

วารสารราชบัณฑิตยสถาน
ปีที่ ๓๘ ฉบับที่ ๑ ม.ค.-มี.ค. ๒๕๕๖

การพัฒนาดนตรีไทยสู่ประชาคมอาเซียน

ชนก สาคกริก
ภาควิชาดุริยางคศิลป์
ราชบัณฑิตยสถาน

บทคัดย่อ

ประชาคมอาเซียนเป็นการรวมตัวกันของกลุ่มประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จำนวน ๑๐ ประเทศด้วยกัน จุดมุ่งหมายสำคัญของการร่วมมือของกลุ่มประชาคมอาเซียนก็คือ การร่วมมือกันทางด้านเศรษฐกิจ, ความมั่นคง และศิลปวัฒนธรรม ผู้เขียนเห็นว่าภารกิจที่จะประสานหรือแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียนเพื่อเชื่อมสัมพันธ์มิตรหรือแสดงความมีมิตรภาพนั้นก็คือการที่รู้จักนำเอาเครื่องดนตรีของต่างชาติมาร่วมบรรเลงในวงดนตรีไทยบ้าง โดยยังคงรักษาทำนองเพลงไทยที่เป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของเราเอาไว้ ปัจจุบันจึงปรากฏวงดนตรีไทยรูปแบบใหม่ที่น่าเอาเครื่องดนตรีต่างชาติ เช่น พิณกุ้เจิง (Gu-Zheng) พิณदानโบ (Dan-Bau) พิณซอของก๊อก (Saung-Gauk) พิณซิทาร์ (Sitar) และ พิณปี่แป้/ผีผา (Pipa) เข้ามาร่วมบรรเลงด้วยหลายวง เป็นการเพิ่มสีสันและความไพเราะที่แปลกใหม่ให้กับวงการดนตรีไทยทั้งยังเป็นการน้อมสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันที่พระราชทานไว้ว่า “การรักษาวัฒนธรรมคือการรักษาชาติ”

คำสำคัญ : ประชาคมอาเซียน, พิณกุ้เจิง, พิณदानโบ, พิณซอของก๊อก, พิณซิทาร์, พิณปี่แป้

ธงชาติของ ๑๐ ประเทศที่จะรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน ใน พ.ศ. ๒๕๕๘

คำนำ

สภาพสังคมในปัจจุบันนี้ไม่มีใครสามารถยืนหยัดอยู่เพียงลำพังคนเดียวได้ ทุกคนต่างจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่นเช่น บุคคลในครอบครัว ญาติสนิท หรือมิตรสหาย อยู่เสมอ ประเทศชาติก็ทำนองเดียวกัน หากไม่สร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างมิตรประเทศหรือรวมกลุ่มกันไว้อาจอยู่ในอันตรายได้ ดังนั้น แนวคิดในเรื่อง “ประชาคมอาเซียน” จึงถือกำเนิดขึ้นโดยเป็นการตกลงที่จะรวมตัวกันระหว่างกลุ่มประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จำนวน ๑๐ ประเทศด้วยกันคือ

๑. ราชอาณาจักรไทย	๖. มาเลเซีย
๒. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	๗. สาธารณรัฐสิงคโปร์
๓. สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์	๘. สาธารณรัฐอินโดนีเซีย
๔. ราชอาณาจักรกัมพูชา	๙. สาธารณรัฐฟิลิปปินส์
๕. สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม	๑๐. บรูไนดารุสซาลาม

การรวมตัวของกลุ่มประชาคมอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศที่กล่าวนามไปนั้นกำหนดไว้ใน พ.ศ. ๒๕๕๘ มีจุดมุ่งหมายสำคัญที่ถือเป็นเสาหลักใหญ่ร่วมกัน ๓ ประการคือ

๑. การร่วมมือทางเศรษฐกิจ
๒. การร่วมมือทางด้านความมั่นคงในภูมิภาค
๓. การร่วมมือทางด้านศิลปวัฒนธรรม

ดังนั้น ทุกประเทศรวมทั้งชาติไทยของเราจึงกำลังตื่นตัวเพื่อเตรียมประชาชนในชาติให้มีความพร้อมที่จะเข้าสู่ความร่วมมือตามเสาหลักทั้ง ๓ ประการดังกล่าว

ในฐานะคนไทยคนหนึ่งเห็นว่าการที่ประเทศไทยจะเข้าร่วมในกลุ่มประชาคมอาเซียนนั้นมีความจำเป็น แต่ก็พิจารณาเห็นว่าการเข้าร่วมประชาคมอาเซียนมีทั้งด้านดีและด้านไม่ดีคือ หากรับเอาแต่วัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาโดยไม่คิดที่จะเผยแพร่หรือรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ ไทยก็จะเป็นฝ่ายสูญเสียความเป็นตัวของเราเองไปในที่สุด ด้วยเหตุนี้จึงควรใช้แนวคิดที่จะ “ประสานวัฒนธรรม” มากกว่าที่จะ “รับเอาวัฒนธรรม” เข้ามาเพียงด้านเดียว ในมุมมองของผู้เขียนเห็นว่า “เอกลักษณ์” และ “ภูมิปัญญา” ของความเป็นดนตรีไทยนั้นอยู่ที่ทำนองเพลง หาใช่ที่ตัวของเครื่องดนตรีไม่ การที่จะประสานวัฒนธรรมทางดนตรีระหว่างชนชาติในประชาคมอาเซียนจึงควรเน้นที่ทำนองเพลงไทยเป็นหลัก เช่น อาจจะใช้เครื่องดนตรีของต่างชาติมาบรรเลงแทนเครื่องดนตรีไทย ผู้เขียนจึงเริ่มศึกษาและนำเครื่องดนตรีต่างชาติหลายชนิดด้วยกันมาบรรเลงเพลงไทย

เครื่องดนตรีต่างชาติที่นำมาบรรเลงเพลงไทย

ผู้เขียนได้ศึกษาและเรียนรู้วิธีการนำเครื่องดนตรีต่างชาติมาบรรเลงเพลงไทยนานมาแล้วโดยเริ่มต้นตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๐ มีลำดับความเป็นมาดังนี้

๑. การนำพิณจีนโบราณมาบรรเลงเพลงไทย

ในยุคที่ภาพยนตร์จีนแนวกำลังภายในเป็นที่นิยมกันมากในเมืองไทยนั้นก็มีภาพยนตร์เรื่องหนึ่งซึ่งนางเอกเป็นจอมยุทธ์ผู้ใช้พิณโบราณของจีนเป็นอาวุธในการต่อสู้ พินดังกล่าวสามารถยิงอาวุธลับที่ซ่อนเอา

ไว้ออกมาสังหารศัตรูได้ราวกับท่าฝน ในยามปรกตินั้น จอมยุทธสตรีผู้นี้จะแฝงตัวอยู่ในสภาพของกุลสตรีที่ สุภาพเรียบร้อย นุ่มนวล และอ่อนแอ เธอผู้นี้จะนั่งติด พินอยู่ในสวนอย่างไพเราะเพราะพริ้ง แต่ในยามกลาง คคืนเธอจะแต่งชุดดำแอบออกไปผาดโผนปราบปราม คนชั่วในยุทธจักรด้วยวิทยายุทธอันล้ำเลิศ นอกจากนี้ จะสนุกสนานไปกับเรื่องราวในภาพยนตร์แล้วผู้เขียน ยิ่งชื่นชอบเสียงอันไพเราะน่าฟังและจดจำลักษณะ

ของพิณตัวนั้นได้ติดตาทีเดียว รูปร่างของพิณคล้ายกับลำต้นกล้วยผ่าซีกผิวด้านบนอยู่ในสภาพโค้งงอมีสาย พิณซึ่งเรียงรายอยู่เต็มไปหมด เวลาตีบรรเลงจะใช้นิ้วมือกรีดกรายไปมาบนสายพิณอย่างอ่อนช้อยนุ่มนวล จนเกิดเป็นเสียงที่ระรื่นอ่อนหวานคล้ายกับเสียงน้ำไหลเลยทีเดียวแต่ในยามที่ต่อสู้กับศัตรูพิณตัวนี้จะกลายเป็นอาวุธที่ร้ายกาจที่เธอผู้นี้ใช้ต่อกรกับเหล่าร้ายใจพาล

หลังจากชมภาพยนตร์จีนเรื่องดังกล่าวแล้ว ผู้เขียนได้ติดตามค้นหาพิณชนิดนั้นมาโดยตลอดแต่ไม่ พบ จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๐ จึงได้ไปพบกับพิณชนิดนี้ที่ร้านดนตรีจีนเล็ก ๆ ร้าน หนึ่งในถนน “แปลงนาม” ซึ่งเป็นถนนที่เชื่อมต่อ ระหว่างถนนเยาวราชกับถนนเจริญกรุง ร้านนี้มีชื่อว่า “เล่ากว้างเจียบเซี่ย” (ปัจจุบันยังเปิดกิจการอยู่) จึงซื้อ พิณจีนชนิดนี้มาตัวหนึ่งในราคา ๑,๖๐๐ บาท เป็นพิณ ขนาด ๑๖ สาย ดังที่แสดงไว้ในภาพทางด้านขวามือ

ตอนที่ซื้อได้ถามเจ้าของร้านด้วยความอยากรู้ว่าพิณชนิดนี้เรียกว่าอะไร เขาบอกว่ามี ๒ ชื่อคือ ในภาษาแต้จิ๋วออกเสียงว่า “โกวเจ็ง” ส่วนภาษาจีนกลางออกเสียงพยางค์เดียวว่า “เจ็ง” หรือคำเต็ม ว่า “กู่เจ็ง” แล้วอธิบายต่อไปว่า คำว่า “กู่” หรือ “โกว” ในภาษาจีนนั้นหมายถึงความเก่าแก่โบราณ ส่วน คำว่า “เจ็ง” หรือ “เจิง” นั้นหมายถึงเครื่องดนตรี ดังนั้น คำว่า “กู่เจ็ง” จึงหมายถึงพิณโบราณหรือพิณที่มีประวัติความเป็นมายาวนานนั่นเอง ซึ่งก็ดูจะสมจริงเพราะเท่าที่ค้นคว้าและศึกษามา พิณชนิดนี้มีปรากฏ มานานตั้งแต่ก่อนการสร้างกำแพงเมืองจีน

หลังจากได้พิณกู่เจ็งมาแล้วผู้เขียนได้ศึกษาหาวิธีตีบรรเลงพิณชนิดนี้ด้วยตนเองอยู่ระยะหนึ่ง และเนื่องจากในช่วงนั้นยังไม่มีระบบอินเทอร์เน็ตให้ค้นคว้าศึกษารวมทั้งประเทศจีนเองก็ยังไม่เปิดประเทศ

และยังไม่มีนักดนตรีจีนที่มีความรู้ด้านนี้เดินทางเข้ามาในประเทศไทยเหมือนเช่นในยุคปัจจุบันจึงจำเป็นต้องคิดหาวิธีตีบรรเลงด้วยตนเองซึ่งใช้เวลานานประมาณ ๖ เดือนจึงคิดวิธีตีตีพิณคู่เจิงแบบไทยขึ้นมาได้สำเร็จและมีโอกาสนำออกแสดงต่อหน้าสาธารณชนตามวาระที่สำคัญ ๆ ดังนี้

ครั้งแรก แสดงที่ศูนย์สังคีตศิลป์ ดิถนาคาร
กรุงเทพ สาขาม่านฟ้า (นักดนตรี ๓ คน)

ครั้งที่ ๒ แสดงที่ สถานีโทรทัศน์สีช่อง ๔
บางขุนพรหม (ภาพด้านซ้าย) ในรายการ
“สังคีตภิรมย์” (นักดนตรี ๕ คน)

ครั้งที่ ๓ แสดงที่โรงละครแห่งชาติวาระครบรอบ
“ร้อยปีเกิด” หลวงประดิษฐไพเราะฯ
(นักดนตรี ๑๔ คน)

หลังจากนั้นยังได้นำพิณชนิดนี้ออกแสดงในโอกาสต่าง ๆ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

๒. การนำพิณพม่ามาบรรเลงเพลงไทย

เครื่องดนตรีต่างชาติขึ้นที่ ๒ ที่ริเริ่มนำมาบรรเลงเพลงไทยคือพิณโบราณของประเทศพม่าที่เรียกว่า “ซอวก๊อก” (Saung Gauk) มีรูปร่างคล้ายกับลำเรื่อ ตรงบริเวณคอพิณมีลักษณะโค้งงอขึ้นไปเป็นรูปครึ่งวงกลมคล้ายคันธนูใช้สายที่ทำด้วยเชือกมีขนาดลดหลั่นกันจำนวน ๑๖ สายสำหรับขึงตีบรรเลงประมาณปลายปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ผู้เขียนได้พิณซอวก๊อกมาจากนางพัชรี ประคองพันธ์ ซึ่งเป็นผู้ปกครองของลูกศิษย์ของผู้เขียนคนหนึ่ง เธอเล่าว่าได้พิณชนิดนี้มาจากเพื่อนชาวต่างประเทศซึ่งไปทำงานอยู่ในประเทศพม่าซื้อมาฝาก จึงนำพิณตัวนั้นมาให้ลองศึกษาดูผู้เขียนจึงค้นคว้าหาวิธีตีพิณของก๊อกจนสามารถตีบรรเลงเป็นเพลงไทยได้และคิดรูปแบบวิธีตีเอาไว้ ๑๒ รูปแบบด้วยกัน

องค์ประกอบของพิณพม่าแบ่งออกเป็น ๕ ส่วนคือ

๑. ขาตั้ง สำหรับวางตัวพิณ

๒. ตัวพิณพม่ามีรูปร่างคล้ายลำเรื่อ จึงเรียกว่า “พิณเรื่อหงส์”

ทำหน้าที่ขยายเสียง

๓. สายพิณ ทำด้วยเชือกขนาดลดหลั่นกันมี ๑๖ สาย

๔. ภู่เชือกสีแดง สำหรับตั้งรั้งเพื่อปรับระดับความตึงของสายพิณ

๕. คอพิณ มีลักษณะโค้งงอคล้ายคันธนู

วิธีตีตีพิณพม่า ๑๒ กระบวนท่าที่ผู้เขียนคิดขึ้น

๑. กงจักรหมุนวน	๒. เหนี่ยวสายธนู	๓. หงส์ขยับปีก
๔. ดิน-น้ำ-ลม-ไฟ	๕. เด็ดดอกไม้	๖. ไต่ภูผา
๗. นกยูงรำแพน	๘. สายฟ้าฟาด	๙. พญานาคตัวดหาง
๑๐. หยาดน้ำค้าง	๑๑. ลมรำเพย	๑๒. สะกดธรรม์

ผู้เขียนได้ถ่ายทอดวิธีตีบรรเลงพิณพม่าให้ลูกศิษย์ดนตรีไว้หลายคน และได้้นำออกแสดงต่อสาธารณชนครั้งแรก ณ วัดเทพศิรินทราวาส ในงานสวดศพของคุณหญิงขึ้น ศิลปบรรเลง หลังจากนั้นจึงนำออกบรรเลงตามโอกาสต่าง ๆ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

ประวัติความเป็นมาของพิณชองก็กอนั้นน่าสนใจ ตรงที่พิณดังกล่าวมีรูปร่างลักษณะคล้ายกับพิณโบราณของอียิปต์และพิณของอารยธรรมอื่น ๆ ในแถบเอเชียกลางมากทีเดียว พิณชนิดนี้พม่าอาจจะได้รับแนวคิดในการประดิษฐ์ผ่านมาจากเส้นทางสายไหม จากเอเชียกลางมายังจีนแล้ว ต่อมาจึงพม่าก็เป็นได้ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันพิณชองก็กอนี้เป็นเครื่องดนตรีต่างชาติอีกชิ้นหนึ่งซึ่งเป็นที่รู้จักกันทั่วไปในวงการดนตรีไทย

๓. การนำพิณปีกนกมาบรรเลงเพลงไทย

เครื่องดนตรีตระกูล “พิณ” นั้นมีปรากฏให้พบเห็นกันในวัฒนธรรมดนตรีหลากหลายทั่วโลก มาตั้งแต่ครั้งอดีตกาล แม้ว่าพิณเหล่านั้นจะมีรูปร่างลักษณะที่ผิดแผกแตกต่างกันไปตามแนวคิดและรสนิยมด้านศิลปะของช่างดนตรีในแต่ละชนชาติแต่ก็มีลักษณะโดยรวมที่เหมือนกันอยู่ประการหนึ่งคือ เป็นเครื่องดนตรีที่มี “สายพิณ” ซึ่งตั้งและมี “กระพุ้งพิณ” หรือส่วนที่ทำหน้าที่เป็นลำโพงขยายเสียงเวลาบรรเลงจะใช้นิ้วมือหรือวัสดุแข็งชิ้นเล็ก ๆ เชี่ยหรือปิดสายพิณให้เกิดเป็นทำนองเพลง

มีพิณที่มีรูปร่างสวยงามแปลกตาและมีกระแสดเสียงไพเราะน่าฟังอีกตัวหนึ่งซึ่งผู้เขียนได้มาจากประเทศพม่าโดยนางรัตติรรมย์ ชิวตราณรุรักษ ซึ่งเป็นผู้ปกครองของลูกศิษย์อีกคนหนึ่งชื่อมาผากจาก “ตลาดสก๊อต” ในเมืองย่างกุ้ง ประเทศพม่า พิณตัวนี้ไม่มีชื่อเรียกเป็นภาษาอื่นนอกจากคำสะกดเป็นคำภาษาอังกฤษว่า Byat Saung (อ่านจากแคตตาล็อกที่ทางร้านแนบมาในถุงใส่เครื่องดนตรี) เนื่องจากพิณ

ชนิดนี้มีรูปร่างลักษณะคล้ายกับปีกนกจึงเรียกว่า “พิณปีกนก” เป็นเครื่องดนตรีต่างชาติอีกชนิดหนึ่งที่ได้ริเริ่มนำมาบรรเลงเพลงไทย ครั้งนี้ผู้เขียนไม่ต้องใช้เวลาศึกษาหาวิธีตีदनนานนักเพราะใช้แนวการบรรเลงแบบเดียวกับพิณพม่าหรือ “ซอังก๊อ” เนื่องจากรูปร่างและลักษณะการเรียงสายพิณคล้ายคลึงกันมากทีเดียวเมื่อรู้วิธีตีแล้วผู้เขียนจึงถ่ายทอดให้ลูกศิษย์บรรเลงกับเครื่องดนตรีไทยอื่น ๆ ได้อย่างไพเราะน่าฟัง เพลงแรกที่นำมาบรรเลงด้วยพิณปีกนกนั้นคือเพลง “ลาวจ้อย” หรือเพลงไทยสำเนียงลาวเพลงหนึ่งในชุด “ตับพระลอตามไถ่” หลังจากนั้นจึงได้นำออกบรรเลงในโอกาสต่าง ๆ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

ภาพเด็กนักเรียนไทยกำลังฝึกตีพิณปีกนก

จากการค้นคว้าประวัติความเป็นมาของพิณปีกนกหรือ Byat Saung หลายแห่งรวมทั้งในอินเทอร์เน็ตด้วยจึงได้ทราบเรื่องราวความเป็นมาของพิณชนิดนี้แต่ไม่มากนัก ชาวพม่าเองก็ไม่ค่อยมีข้อมูลของพิณชนิดนี้ส่วนใหญ่จะมีข้อมูลเกี่ยวกับ “พิณรูปเรือหงส์” หรือ Saung Gauk เสียเป็นส่วนมาก จึงทำให้น่าคิดว่าพิณปีกนกนี้อาจจะพัฒนามาจากพิณของชาวยุโรปที่เรียกว่า Harp นั่นเอง เพราะตัวพิณมีรูปร่างคล้ายกับพิณของชาวเซลติกในยุโรปมากที่สุด ทั้งนี้ เพราะอังกฤษเคยเข้ามาปกครองประเทศพม่าอยู่นานพอสมควร อย่างไรก็ตามพิณปีกนกได้พัฒนามาบรรเลงร่วมกับวงดนตรีไทยแล้วในปัจจุบัน

๔. การนำพิณซิทาร์มาบรรเลงเพลงไทย

เครื่องดนตรีอีกชิ้นหนึ่งซึ่งผู้เขียนนำมาบรรเลงเพลงไทยคือพิณโบราณของอินเดียที่รู้จักกันในชื่อ “ซิทาร์” (Sitar) พิณชนิดนี้ได้มาจากนายอดิศักดิ์ เศวตันทน์ หลังจากการจัดงานมหกรรมดนตรีศรีศตวรรษเพื่อฉลองวาระครบรอบ “ร้อยปีเกิด” ของหลวงประดิษฐไพเราะโดย

นายอดิศักดิ์ เสวตนันท์ได้ไปชมชุดการบรรเลงพิณกู่เจิงหมู่ ๑๔ คนที่บรรเลงร่วมอยู่ในงานดังกล่าว และเกิดความประทับใจที่เห็นผู้เขียนนำเครื่องดนตรีต่างชาติมาบรรเลงเพลงไทยได้อย่างไพเราะน่าฟัง จึงนำพิณซีตาร์มามอบให้ตัวหนึ่งโดยบอกว่าซื้อพิณตัวนี้จากอินเดียมานานมาแล้วขอมอบให้ไว้ค้นคว้าศึกษาหาวิธีดีดเป็นเพลงไทยบ้าง ผู้เขียนจึงเริ่มศึกษาหาวิธีดีดพิณชนิดนี้จนพอจะสามารถบรรเลงเพลงไทยได้ แล้วสอนให้ลูกศิษย์บางคนลองดีดบรรเลงเพลงไทยดูปรากฏว่ามีความไพเราะน่าฟังเช่นกัน เพลงแรกที่นำมาบรรเลงด้วยพิณซีตาร์ คือเพลง “แขกเชิญเจ้า” หรือที่หลาย ๆ คนรู้จักกันในการฟ้อนรำที่มีชื่อว่า “ระบำเทพบันเทิง” แต่การเผยแพร่พิณแขกชนิดนี้ในวงการดนตรีไทยมีความยากลำบากกว่าพิณกู่เจิง และพิณพม่า เนื่องจากไม่สามารถหาซื้อเครื่องดนตรีมาฝึกซ้อมได้ นอกจากนั้นระบบเสียงของพิณซีตาร์ ยังมีความซับซ้อนมากกว่าพิณชนิดอื่นทำให้ยากที่จะดีดบรรเลง ดังนั้น จึงมีลูกศิษย์เพียงบางคนเท่านั้นที่สามารถบรรเลงพิณชนิดนี้ได้

พิณรูปแบบต่าง ๆ ของอินเดีย

พิณซีตาร์นั้นเป็นพิณโบราณของอินเดียที่มีประวัติความเป็นมาเก่าแก่ยาวนานมาก ทั้งยังมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับแนวคิดทางศาสนาฮินดูด้วยเชื่อกันว่าดัดแปลงมาจาก “พิณนกงู” ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ประจำตัวของเทพในศาสนาฮินดูองค์หนึ่งคือ พระสุรัสวดี พิณชนิดนี้แบ่งออกเป็นหลายตระกูลตามลักษณะและรายละเอียดของตัวพิณที่แตกต่างกัน แต่ที่นิยมและรู้จักกันดีในปัจจุบันมีอยู่เพียง ๒ ชนิดคือ พิณวีณา และ พิณซีตาร์ มีชื่อที่ใช้สังเกตจดจำคือ

พิณวีณานั้นจะมีกระเปาะกลม ๆ ซึ่งทำด้วยลูกน้ำเต้าขนาดใหญ่สำหรับขยายเสียง ๒ ลูกอยู่ด้านบนและด้านล่างของตัวพิณ โดยกระเปาะด้านล่างมีขนาดใหญ่กว่ากระเปาะด้านบน ส่วนพิณซีตาร์ไม่มีกระเปาะส่วนขยายเสียงด้านบน ปัจจุบันพิณซีตาร์นี้จึงเป็นเครื่องดนตรีต่างชาติอีกชิ้นหนึ่งที่ผู้เขียนเป็นคนริเริ่มนำมาบรรเลงเพลงไทย

๕. การศึกษาวิธีดีดพิณ “ปี่แป้”

เครื่องดนตรีของจีนที่เรียกว่า “ปี่แป้” หรือ “ผีผา (Pipa) นั้น เป็นเครื่องดนตรีในตระกูลพิณที่มีประวัติความเป็นมายาวนานและเก่าแก่มาเช่นเดียวกับพิณกู่เจิง พิณชนิดนี้มีขนาดเล็กกว่าพิณกู่เจิง ใช้สายสำหรับดีดบรรเลงเพียง ๔ สาย โดยมีแนวหย่องไม้ลดหลั่นกันลงมาตามแนวดิ่งเพื่อรองรับการกด

ของนิ้วมือเพื่อเปลี่ยนระดับเสียงดนตรีตามระยะสั้นยาว พิณปี่แป้นนั้นใช้วิธีอุ้มติดในแนวตั้งไม่ได้วางติดในแนวนอนเหมือนพิณกู่เจิง และเนื่องจากพิณปี่แป้นมีรูปร่างลักษณะคล้ายกับหยดน้ำจึงเรียกพิณชนิดนี้ว่า “พิณหยดน้ำ” เป็นเครื่องดนตรีต่างชาติอีกชนิดหนึ่งซึ่งผู้เขียนนำมาบรรเลงเพลงไทย

การนำพิณหยดน้ำมาบรรเลงเพลงไทยนั้นมีความเป็นมาคือผู้เขียนไปพบพิณชนิดนี้แขวนอยู่ที่ร้านเล่ากว้างเจียบเซี่ยซึ่งเคยซื้อพิณกู่เจิง ประกอบกับเคยเห็นและได้ยินการบรรเลงพิณชนิดนี้มาก่อนตามสื่อต่าง ๆ แต่ยังไม่เคยเห็นตัวจริงของเครื่องดนตรีชนิดนี้ เมื่อไปพบ

วงพิณปี่แป้น ขณะออกรายการ “ก่อนจะถึงวันจันทร์”

เข้าจึงสอบถามราคาและทราบว่าราคาประมาณ ๕,๐๐๐ บาทจึงตัดสินใจซื้อมาลองติดดูตัวหนึ่ง หลังจากคิดหาวิธีติดอยู่ช่วงเวลาหนึ่งจึงพอจะสามารถนำมาติดบรรเลงเพลงไทยได้ เมื่อมีคนสนใจซื้อพิณหยดน้ำมาลองฝึกติดดูบ้างจึงเกิดวงเครื่องสายไทยผสม “พิณปี่แป้น” ขึ้น และได้นำเสนอออกสู่สังคมไทยเป็นครั้งแรกในรายการชื่อ “ก่อนจะถึงวันจันทร์” ซึ่งเป็นรายการที่แพร่ภาพทางระบบอินเทอร์เน็ต วงการดนตรีไทยจึงมีเครื่องดนตรีต่างชาติอีกชนิดหนึ่งเข้ามาร่วมบรรเลง

๖. การศึกษาวิธีติดพิณกู่ฉิน

พิณโบราณของจีนอีกชนิดหนึ่งเรียกว่า “กู่ฉิน” มีสายเพียง ๗ สายและไม่มีหย่องหนุนรองรับสายพิณเหมือนพิณกู่เจิง พิณชนิดนี้มีประวัติความเป็นมาเก่าแก่ยาวนานมากกว่าพิณกู่เจิง และมีวิธีการติดบรรเลงที่ค่อนข้างยุ่งยากซับซ้อนมากกว่าพิณกู่เจิง กล่าวคือ ผู้บรรเลงจะต้องใช้นิ้วติดสายพิณแล้วใช้นิ้วในมืออีกข้างหนึ่งกดริตสายพิณที่ติดไปมา

ให้เกิดเป็นระดับเสียงสูงต่ำต่างกัน ประสาทและสมาธิในการรับฟังเสียงของผู้บรรเลงจึงต้องมีความละเอียดอ่อนคมชัดมากจึงจะสามารถบรรเลงเพลงได้ไพเราะน่าฟัง ดังนั้น จึงไม่ค่อยมีผู้นิยมติดบรรเลงพิณกู่ฉินมากเหมือนกับพิณกู่เจิง นอกจากนั้นราคาของพิณกู่ฉินยังค่อนข้างแพงกว่าพิณกู่เจิงด้วย

ต่อมาในช่วงปีใหม่นี้หนึ่งถ้าแก่เจ้าของร้านเล่ากว้างเจียบเซี่ยได้นำพิณภูฉินตัวหนึ่งมามอบให้เป็นของขวัญผู้เขียนจึงมีโอกาสได้ลองฝึกตีตพิณโบราณของจีนชนิดนี้ และพบว่าบรรเลงไม่สะดวกนักเพราะผู้บรรเลงต้องใช้ปลายนิ้วกดสายพิณรีดไปรีดมาบ่อย ๆ ทำให้เจ็บมือมากแต่ก็เริ่มจะรู้แนวทางในการบรรเลงพิณภูฉินบ้างพอสมควร ในเวลาต่อมาได้มีการทำโปรแกรม (Application) สำหรับฝึกตีตพิณภูฉินไว้บนเครื่องคอมพิวเตอร์ iPad ทำให้เกิดความสะดวกในการปรับเทียบเสียงและตีตบรรเลงได้โดยไม่เจ็บนิ้วทั้งยังสะดวกในการพกพาไปมาด้วย ผู้เขียนจึงสามารถบรรเลงพิณภูฉินเป็นเพลงไทยและได้สอนวิธีตีตพิณโบราณของจีนชนิดนี้ให้แก่ลูกศิษย์บางคน จึงเป็นการนำเอาพิณของต่างชาติมาสู่วงการดนตรีไทยอีกชนิดหนึ่งแต่ยังไม่เคยนำพิณภูฉินออกบรรเลงกับวงดนตรีไทยจริง ๆ เลยเพราะเครื่องดนตรีชนิดนี้ค่อนข้างหาซื้อยาก

ตัวอย่างกลุ่มเด็กนักดนตรีที่ฝึกบรรเลงเพลงไทยด้วยเครื่องดนตรีต่างชาติ

ตามที่ได้กล่าวมาตั้งแต่ต้นนั้นเป็นแนวคิดในการผสมผสานวัฒนธรรมทางดนตรีกับชนชาติอื่นโดยมิให้สูญเสียเอกลักษณ์ของเพลงไทย ครั้นเมื่อใกล้ถึงวาระที่ประเทศไทยจะต้องเข้าสู่ประชาคมอาเซียนใน พ.ศ. ๒๕๕๘ จึงมีความตื่นตัวทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อเตรียมความพร้อมในการที่จะเข้าร่วมประชาคมอาเซียนดังกล่าว ตัวอย่างเช่น การจัดประกวด Asean Smart Teens โดยกระทรวงศึกษาธิการ

การประกวด Asean Smart Teens

“กระทรวงศึกษาธิการมีแนวคิดที่จะส่งเสริมและสนับสนุนเยาวชนไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาทั่วประเทศให้มีความพร้อมที่จะนำศิลปวัฒนธรรมไทยไปแพร่หลายสู่ประชาคมอาเซียนในอนาคต จึงร่วมกับบริษัทในเครือ The Nation จัดประกวดโครงการที่ชื่อว่า Asean Smart Teens เพื่อสะท้อนถึงคำขวัญของอาเซียน มีรายละเอียดพอสรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของโครงการ

ส่งเสริมให้เยาวชนพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในเชิงวัฒนธรรมด้วยการแสดงออกในรูปแบบของนาฏศิลป์ประยุกต์ (ฟ้อนรำ ละคร หรือคนตรี) เพื่อสะท้อนถึงคำขวัญของอาเซียน

ผู้มีสิทธิเข้าแข่งขัน

นักเรียนระดับมัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา/กศน.หรือเทียบเท่า (อายุไม่เกิน ๒๕ ปี) จากทั่วประเทศ ทีมละไม่เกิน ๕-๗ คน (ผู้ฝึกซ้อม/ครูที่ปรึกษาอีก ๑ คน รวมไม่เกิน ๘ คน)

การรับสมัคร

โรงเรียน กลุ่ม/เยาวชนทั่วประเทศ สามารถส่งทีมสมัครเข้าร่วมแข่งขัน

โดยสมัคร/ส่งผลงาน การแสดงในรูปแบบของคลิปวิดีโอ ความยาว ๓-๕ นาที ด้วยวิธีการดังนี้

๑. อัปโหลดผ่านเว็บไซต์ www.youtube.com

๒. ส่งลิงก์ Url คลิปวิดีโอ พร้อมข้อมูลสมาชิกในทีมและอาจารย์ผู้สอน ชื่อ นามสกุล และหมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ

๓. ตั้งชื่อชุดการแสดงเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษที่สื่อถึงการแสดง

๔. ระบุประเทศในกลุ่มอาเซียนที่มีความประสงค์จะเดินทางไปศึกษา ดูงาน พร้อมเหตุผล หากถูกเลือกให้เป็นทีมชนะเลิศ

ส่งผลงานมาทางอีเมลที่ njmkt@nationgroup.com หรือ thamdeee@gmail.com

กำหนดเวลารับสมัครผลงาน

ภาคกลางและกรุงเทพมหานคร

๑๕ มิถุนายน-๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕

ภาคเหนือ

๑๕ มิถุนายน-๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕

ภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑๕ มิถุนายน-๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕”

หลังจากทราบรายละเอียดของการประกวดแล้ว ผู้เขียนจึงมีความคิดที่จะส่งวงดนตรีรูปแบบพิเศษสักวงหนึ่งซึ่งนำเครื่องดนตรีของชาติในกลุ่มอาเซียนมาบรรเลงเพลงไทยร่วมกันจึงฝึกซ้อมลูกศิษย์ที่เป็นเด็กนักเรียนชั้นมัธยมจำนวน ๖ คนส่งเข้าประกวดโดยตั้งชื่อกว่า “เพลงพิณอาเซียน” รอบแรกนั้นใช้เครื่องดนตรีประกอบไปด้วย

๑. พิณกุ้เจิง
๒. พิณปี่กนก
๓. พิณพม่า
๔. ซอด้วง
๕. ซิมไทย
๖. โทน รำมะนา

เพลงที่บรรเลงมี ๔ เพลงคือ

เพลงละว้า

เพลงข่า

เพลงเส้แหลเมา

เพลงญวนรำโคม

วงเพลงพิณอาเซียน ฝึกซ้อมก่อนไปแสดงต่อหน้าคณะกรรมการฯ

(การประกวดรอบ ๒)

การคัดเลือกรอบแรก ผู้ประกวดต้องส่งคลิปวิดีโอวงดนตรีหรือกิจกรรมที่ส่งประกวดไปให้กรรมการตรวจในอินเทอร์เน็ต โดยการแข่งขันแบ่งออกเป็น ๕ ภาคได้แก่ กรุงเทพฯ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คณะกรรมการจะคัดเลือกการแสดงที่น่าสนใจในแต่ละภาคเอาไว้จำนวนหนึ่งแล้วจะเชิญทุกวงที่ได้รับคัดเลือกไปแสดงจริงต่อหน้าคณะกรรมการอีกครั้งที่เวทีกรุงเทพมหานคร วงเพลงพิณอาเซียนเป็นวงหนึ่งที่ได้รับคัดเลือกให้เดินทางไปแข่งรอบ ๒ ณ โรงแรมปรินซ์พาเลซ ซึ่งในรอบนี้ผู้เขียนได้เรียบเรียงเพลงใหม่โดยแต่งคำร้องเป็นภาษาไทยเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนให้นักดนตรีร้องคลอไปด้วยเพื่อแสดงการสนับสนุนการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทย

คำร้องเพลงพิณอาเซียนที่แข่งขันในรอบที่ ๒

ทำนองเพลง ข่า

พวกเราเอเชียอยู่ในท้องถิ่นนานมา

ทุกชาติพึงพาต่างมีสัมพันธ์กลมเกลียว

แต่เดิมชาวเราไม่เคยคิดมาเกาะเกี่ยว

ยึดเหนี่ยวเกี่ยวกันด้วยสายสัมพันธ์ไมตรี

(ดนตรีรับตอนท้าย)

ทำนองเพลง เส่เหลลเมา

มีสายใยผูกพันรักมั่นเป็นมิตรกัน

ความสัมพันธ์เรามีให้กันล้วนเป็นสุขใจ

รวมน้ำใจพวกเราถิ่นแคว้นแดนอาเซียน

(ดนตรีสอดรับ)

ทำนองเพลง ญวนรำโคม

มาพวกเรามาจงพร้อมใจไปด้วยกัน

ร่วมมือร่วมแรงรวมใจให้ไทยเจริญรุ่งเรือง

แคว้นถิ่นแดนไหน รวมน้ำใจให้เกิดพลัง

(ดนตรีรับ ออกทำนองเพลงลูกหมด)

นักดนตรีวงเพลงพิณอาเซียนกำลังร้องเพลงคลอไปด้วยในขณะที่ทำการบรรเลง

หลังจากแข่งขัน Asean Smart Teens ในรอบที่ ๒ แล้ว มีชุดการแสดงที่ได้รับคัดเลือก รวมทั้งสิ้น ๑๖ กลุ่ม จากนักเรียนชั้นมัธยมทั่วประเทศไทย ทั้ง ๑๖ กลุ่มนี้จะแข่งขันอีกครั้งในรอบ “รองชนะเลิศ” ที่โรงแรมมณเฑียร ริเวอร์ไซด์

เนื่องจากคณะกรรมการตัดสินในรอบชิงชนะเลิศนี้ส่วนใหญ่ยังคงเป็นกรรมการชุดเดียวกับที่คัดเลือกในรอบที่ ๒ ดังนั้น จึงต้องเรียบเรียงเพลงและคำร้องขึ้นมาใหม่อีกชุดหนึ่งเพื่อมิให้ซ้ำซ้อนกับที่เคยแสดงไปแล้ว ครั้งนี้ใช้เครื่องดนตรีหลายชนิดบรรเลงหมุนเวียนกันไปโดยนักดนตรีบางคนจะต้องเปลี่ยนเครื่องดนตรีไปด้วยขณะที่บรรเลงและได้เพิ่มเพลงประจำของอาเซียนที่ชื่อว่า Asean Way เข้าไปด้วยในตอนท้ายโดยมีคำร้องภาษาไทยที่แต่งขึ้นใหม่มีเนื้อความดังนี้

คำร้องด้วยทำนองเพลง Asean Way

น้อมเชิดชูธงชาติไทยให้เด่นมองเห็นไกล พร้อมจิตใจชาวเอเชียให้ภาคภูมิใจในวิญญา
เราอาเซียนถือกำเนิดมาเพื่อมั่นคงถาวร กล้าฝืนกล้าผูกสัมพันธ์ร่วมใจรวมกันพวกเราเอเชีย
ให้ธงชาติไทยปลิวไสวในอาเซียนของเรา พี่น้องเพื่อนเอยมาร่วมใจให้กันในวันนี้เทอญ

นักดนตรีและเครื่องดนตรีที่ใช้ในการประกวด Asean Smart Teens

(ภาพซ้าย)

พินพม่า (Saung Gauk)

บรรเลงโดย ภาวินี วุฒิยาสกุล

นักเรียนโรงเรียนราชินี

(ภาพขวา)

พินปีกนก (Byat Saung)

บรรเลงโดย ธนิตา แสงโสภณ

นักเรียนโรงเรียนกุหลาบวิทยาลัย

(ภาพถ่าย)

พินกู่เจิง (Gu Zheng)

บรรเลงโดย เบญญา เบญจมิตร

นักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

(ภาพขวา)

ธนิดา แสงโสภณ

นักเรียนโรงเรียนกุหลาบวิทยาลัย

บรรเลงพิณสายเดี่ยวของเวียดนาม (दानโป)

(ภาพถ่าย)

พรไพลิน วานิชถิระดิษฐ์

นักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

บรรเลงซอด้วง

(ภาพขวา)

กุลนารี พุเกียรติ

นักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชาฯ

บรรเลงซิมอะลูมิเนียม

ผลการแข่งขันในรอบรองชนะเลิศที่โรงแรมมณเฑียร ริเวอร์ไซด์นั้นคณะกรรมการฯ ได้คัดเลือกกลุ่มเยาวชนที่เข้าแข่งขันไว้ ๓ กลุ่มจาก ๑๖ กลุ่ม ซึ่งเป็นกลุ่มที่แสดงศิลปะทางด้านนาฏศิลป์ ทั้ง ๓ กลุ่ม วงเพลงพิณอาเซียนไม่เข้ารอบในครั้งนี้เพราะดูเหมือนว่าคณะกรรมการผู้ตัดสินจะให้ความสนใจกับการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ประยุกต์มากกว่า อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนก็พอใจที่ได้แสดงแนวคิดในการผสมผสานศิลปวัฒนธรรมกับประชาคมอาเซียนให้ปรากฏแก่สื่อมวลชนและบุคคลทั่วไป ทั้งยังได้ปลุกฝึเยาวชนไทยจำนวนหนึ่งให้ได้เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียนเอาไว้บ้างซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ต่อตัวเขาเองและประเทศชาติในอนาคต ผู้อ่านท่านใดสนใจจะชมการบรรเลงของวงเพลงพิณอาเซียนในการประกวด Asean Smart Teens โปรดเข้าชมในระบบอินเทอร์เน็ตได้ ณ ที่อยู่ซึ่งแสดงไว้ข้างใต้ภาพด้านล่าง

วงเพลงพิณอาเซียน ขณะแสดงต่อหน้าคณะกรรมการตัดสินที่โรงแรมมณเฑียรริเวอร์ไซด์

ที่อยู่ (URL) ของวีดิทัศน์การประกวดวงเพลงพิณอาเซียน

http://m.youtube.com/#/watch?desktop_uri=%2Fwatch%3Fv%3DOaRYLJgL_8o%26feature%3DBFa%26list%3DULI9t_1S_5yYw&list=ULI9t_1S_5yYw&feature=BFa&v=OaRYLJgL_8o&gl=US

Abstract   **Thai Music Development and the ASEAN**

Chanok Sakrik

*Associate Fellow of the Academy of Arts,
The Royal Institute, Thailand*

ASEAN is the Association of South East Asian Nations. It consists of ten countries in Southeast Asia who work together to insure inter-regional trade, stability and cultural appreciation. It is the author's belief that in order to have a successful exchange between members cultural differences should be understood. One of the ways to achieve that is through music. By introducing foreign instruments to a Thai song, one can still maintain the essence of Thainess and Thai tradition while learning to integrate their neighbor's culture. In present day, we can see several instruments from other cultures such as Gu-Zheng, Dan Bau, Saung Gauk, Sitar and Pipa being perform along side our own traditional instruments. Just like what HM King Bhumibhol once said, "To preserve one's culture is to preserve one's nation."

Keywords: ASEAN, Gu-Zheng, Dan-Bau, Saung-Gauk, Sitar, Pipa